

Nr 74

LANDSKAPSFÖRORDNING
om tillämpning av elmarknadslagstiftning

Utfärdad i Mariehamn den 12 september 2013

Med stöd av 17 och 66 §§ landskapslagen (1982:38) om elmarknaden i landskapet Åland föreskrivs¹:

1 §
Tillämpningsområde

I denna förordning finns bestämmelser om tillämpning av elmarknadslagstiftningen. Med *elmarknadslagstiftningen* avses i denna förordning landskapslagen (1982:38) om elmarknaden i landskapet Åland samt landskapsförordningen (1999:65) om elmarknaden.

2 §
Definitioner

Vid tillämpning av elmarknadslagstiftningen är innebörden av följande termer och begrepp denna:

- 1) *Elproduktion* är framställning av el.
- 2) *Elproducent* är en fysisk eller en juridisk person som framställer el.
- 3) *Kund* är en grossist eller en slutförbrukare av el.
- 4) *Grossist* är en fysisk eller juridisk person som köper el i syfte att återförsälja den.
- 5) *Slutförbrukare* är en kund som köper el för eget bruk.
- 6) *Sammanlänkning* är utrustning som används för sammanlänkning av elsystem.
- 7) *Sammanlänkat system* är ett antal stamnäts- och distributionssystem som kopplas samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningar.

8) *Stödtjänst* är varje tjänst som behövs för driften av ett stamnäts- eller distributionssystem.

9) *Systemanvändare* är varje fysisk eller juridisk person som levererar till eller får leveranser från ett stamnäts- eller distributionssystem.

10) *Leverans eller handel* är försäljning, inbegripet återförsäljning, av el till kunder.

11) *Vertikalt integrerat företag* är ett elföretag eller en grupp av elföretag där samma person eller personer direkt eller indirekt har rätt att utöva bestämmande inflytande och där det berörda företaget eller den berörda företagsgruppen bedriver verksamhet inom minst ett av områdena överföring eller distribution och minst ett av områdena produktion eller leverans av el.

12) *Anknutet företag* är ett anknutet företag enligt betydelsen i artikel 41 i rådets sjunde direktiv 83/349/EEG grundat på artikel 44.2 g (ursprungligen artikel 54.3 g) i fördraget om sammanställd redovisning och ett intresseföretag som avses i artikel 33.1 i samma direktiv samt företag som tillhör samma aktieägare.

13) *Anbudsförfarande* är ett förfarande genom vilket planerade ytterligare behov och ersättningskapacitet täcks genom leveranser från ny eller befintlig produktionskapacitet.

14) *Tillförlitlighet* är både leverans- och försörjningstrygghet i fråga om el och teknisk säkerhet.

15) *Förnybara energikällor* är förnybara icke-fossila energikällor (vindkraft, solenergi, jord-

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG, EUT nr L 211, 14.8.2009, s. 55

värme, våg- och tidvattenenergi, vattenkraft, biomassa, deponigas, gas från avloppsreningsanläggningar och biogaser).

16) *Elleveransavtal* är ett avtal om leverans av el som inte inbegriper ett elderivat.

17) *Elderivat* är ett finansiellt instrument som anges i en av punkterna 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument.

18) *Kontroll* är rättigheter, avtal eller andra medel som, antingen var för sig eller tillsammans och med hänsyn till alla faktiska eller rättsliga förhållanden, ger möjlighet att utöva ett avgörande inflytande på ett företag, särskilt genom äganderätt eller nyttjanderätt till ett företags samtliga tillgångar eller en del av dessa, rättigheter eller avtal som ger ett avgörande inflytande på sammansättningen av ett företags organ och dessas voteringar eller beslut.

3 §

Anbudsförfarande för ny elproduktionskapacitet

I syfte att trygga tillräcklig eltillförsel kan landskapsregeringen besluta om ett offentligt anbudsförfarande för ny elproduktionskapacitet eller åtgärder för styrning av efterfrågan. Beslutet får fattas om tillgången på el, med beaktande av planerade kraftverk och sammanlänknings- och sammanlänkningsanläggningar som anläggs och de åtgärder för styrning av efterfrågan som ska vidtas för att främja energieffektiviteten, inte räcker till för att svara på efterfrågan på el i landskapet och om tillräcklig eltillförsel inte kan tryggas genom andra åtgärder.

I beslutet om att ett anbudsförfarande ska ordnas anges

1) de uppgifter om förutsatta avtalsvillkor som ska ingå i anbudsförfrågan och de förfrågningssätt som anbudsgivarna ska iaktta, och

2) de grunder på vilka anbudsgivarna väljs och avtal ingås.

Landskapsregeringen beslutar om ordnande av ett anbudsförfarande, om verkställandet av anbudsförfarandet samt om godkännande av anbud.

4 §

Skyldighet att lämna uppgifter om elens ursprung

En elförsäljare ska i elfakturor eller i bilagor till dem samt i reklam till elförbrukarna lämna uppgifter om ursprunget i fråga om den el som denne säljer i landskapet med

1) uppgifter om olika energikällors andel vid produktionen av den el som elförsäljaren sålt

under det föregående kalenderåret i förhållande till den totala mängden såld el, samt med

2) en hänvisning till offentliga informationskällor med uppgifter om koldioxidutsläpp och radioaktivt avfall från energikällorna för den el som elförsäljaren sålde under det föregående kalenderåret.

Elförsäljaren ska sörja för att det kan säkerställas att de uppgifter som avses i 1 mom. är tillförlitliga under minst sex år efter utgången av det kalenderår som uppgifterna gäller. Elproducenten, elimportören och elförsäljaren är skyldiga att på begäran av elköparen lämna denne de uppgifter som elköparen behöver om den el som är föremål för köpet för att förpliktelsen enligt 1 mom. ska uppfyllas.

5 §

Beräkning och lämnande av uppgifter om elens ursprung

Uppgifter till elförbrukarna om elens ursprung som avses i 4 § ska i elfakturor eller i bilagor till dessa lämnas minst en gång per kalenderår.

Andelarna av de energikällor som använts för produktion av den el som elförsäljaren sålt under föregående kalenderår ska fördelas i relation till den totala elmängd som sålts med minst följande exakthet

- 1) fossila energikällor och torv,
- 2) förnybara energikällor samt
- 3) kärnkraft.

I fördelningen ska alla anskaffningskällor inbegripas både i fråga om den el som har sålts till elförbrukare och den som har sålts till elförsäljare, med undantag av den balanskraft som balanskraftsenheten har levererat.

I uppgifter som ingår i en offentlig informationskälla ska nämnas

1) de specifika utsläppen av koldioxid (gram/kilowattimme) samt

2) mängden använt kärnbränsle i relation till den totala elmängd som sålts (milligram/kilowattimme)

vilka har uppkommit av de energikällor som har använts för produktion av den el som elförsäljaren har sålt under föregående kalenderår.

I fråga om de specifika utsläppen av koldioxid ska nämnas de utsläppsfaktorer per energikälla och produktionssätt vilka har använts vid beräkningen av de specifika utsläppen samt metoden för fördelning av utsläppen vid kombinerad produktion av el och värme.

Uppgiften om mängden använt kärnbränsle kan grunda sig antingen på elförsäljarens elanskaffning, på statistikuppgifter från Finlands strålsäkerhetscentral eller från Sveriges strålsäkerhetsmyndighet.

6 §

Kundens rätt att utnyttja uppgifterna om sin egen elförbrukning

Nätinnehavarens kund har utan att betala någon särskild ersättning rätt att få mätuppgifterna om sin egen elförbrukning, vilka nätinnehavaren har samlat från mätapparaturen på kundens eldriftsställe. De uppgifter som timmätningsapparaturen har registrerat ska ställas till kundens förfogande senast när uppgifterna överlämnas eller är färdiga att överlämnas till elleverantören. Uppgifterna lämnas per eldriftsställe eller per mätning i en sådan form som motsvarar det förfarande som allmänt tillämpas inom branschen och av nätinnehavaren.

För att mätuppgifter ska kunna lämnas ut till någon annan part än den som anges i denna förordning krävs kundens samtycke.

7 §

Godkännandevillkor för systemansvariga för stamnät

Innan en stamnätsinnehavare godkänns som systemansvarig för ett stamnät som avses i 17 § landskapslagen om elmarknaden i landskapet Åland ska en granskning ske av om gällande villkor för godkännande uppfylls (certifiering). Vare sig i en stamnätsinnehavares organisation eller i en organisations beslutsfattande kan samma person eller personer ha rätt att

1) direkt eller indirekt utöva kontroll i ett företag som producerar eller levererar el eller naturgas och direkt eller indirekt ha kontroll över eller utöva ägar rättigheter såsom rösträtt eller rätt att utse personer som juridiskt företräder företaget, eller

2) direkt eller indirekt utöva kontroll över en stamnätsinnehavare eller ett stamnät och direkt eller indirekt ha kontroll över eller utöva någon rättighet över eller utöva ägar rättigheter, såsom rösträtt eller rätt att utse personer som juridiskt företräder företaget, i ett företag som producerar eller levererar el eller naturgas.

Samma person eller personer får inte utse ledamöter i förvaltningsråd, styrelse eller organ som juridiskt företräder en stamnätsinnehavare och har heller inte har rätt att direkt eller indirekt utöva kontroll över eller ägar rättigheter, såsom rösträtt eller rätt att utse personer som juridiskt företräder företaget, i ett företag som producerar eller levererar el. En och samma person får inte vara ledamot i förvaltningsråd, styrelse eller i ett organ som juridiskt företräder företaget i både som stamnätsinnehavare och ett företag som producerar eller levererar el. Om en person som avses i 1 mom. är landskapet eller ett annat offentligt organ, ska två

offentliga organ som utövar kontroll, å ena sidan, i över stamnätsinnehavare eller över ett stamnät samt, å andra sidan, över ett företag som producerar eller levererar el eller naturgas, vid tillämpningen av 1 mom. inte anses vara samma person.

Slutförbrukare som bedriver verksamhet inom produktion eller leverans av el, antingen direkt eller genom ett företag där de har kontroll antingen enskilt eller gemensamt med någon annan slutförbrukare, ska inte vid tillämpningen av 1 mom. 1 punkten betraktas som företag som producerar eller levererar el, förutsatt att slutförbrukaren eller slutförbrukarna och det företag där den eller de har kontroll är nettoförbrukare av el uttryckt i årligt genomsnitt och förutsatt att det ekonomiska värdet av den el som de levererar till tredje part är obetydligt i förhållande till deras övriga affärsverksamhet.

En sökande som har ingått i ett vertikalt integrerat företag ska utöver kraven i 1 mom. också uppvisa dokumentation på att anställda, som i det företaget har utfört uppgifter som hör till stamnätsinnehavaren, inte har överförts till företag som producerar eller levererar el.

8 §

Godkännandeförfarande för systemansvar för stamnät

En sökande av systemansvar för stamnät ska uppfylla de krav rörande ägande och kontroll som finns i 2a § landskapslagen om elmarknaden i landskapet Åland och i 7 § denna förordning. Stamnätsinnehavarens oberoende enligt 7 § ska säkerställas i enlighet med det förfarande som anges i denna paragraf och artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 714/2009 om villkor för tillträde till nät för gränsöverskridande elhandel och om upphävande av förordning (EG) nr 1228/2003. I förfarandet kan stamnätsinnehavaren beviljas undantag från kraven i 7 § 1 mom., om stamnätet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag och det finns arrangemang som garanterar ett mer effektivt oberoende för stamnätsinnehavaren än bestämmelserna i kapitel V i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG. En sökande ska se till att elmarknadstillsynsmyndigheten får den information som behövs för ett godkännandeförfarande.

Stamnätsinnehavaren ska till elmarknadstillsynsmyndigheten anmäla alla planerade affärstransaktioner och andra på dess organisation eller beslutsfattande inverkan åtgärder

som kan komma att kräva en omprövning av huruvida transaktionerna och åtgärderna uppfyller kraven i 7 §.

Elmarknadstillsynsmyndigheten ska inleda ett godkännandeförfarande för säkerställande av de krav som avses i 7 §

1) när stamnätssinnehavaren gör en anmälan i enlighet med 2 mom.,

2) på eget initiativ då elmarknadstillsynsmyndigheten får vetskap om att en planerad ändring som gäller stamnätets ägare eller innehavare kan leda till överträdelse av 5 § eller då elmarknadstillsynsmyndigheten har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett samt

3) efter en motiverad begäran från den Europeiska kommissionen.

Elmarknadstillsynsmyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av stamnätssinnehavarens oberoende inom fyra månader från det att stamnätssinnehavarens anmälan eller Europeiska kommissionens begäran anlände. Det anses att ett interimistiskt beslut har fattats, om elmarknadstillsynsmyndigheten inte har meddelat beslut inom denna tid. Elmarknadstillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål meddela den Europeiska kommissionen det interimistiska beslutet så att säkerställandet kan slutföras, samt till meddelandet foga sådana uppgifter som är av betydelse för den Europeiska kommissionens behandling av ärendet.

9 §

Godkännande av systemansvarig för stamnät i förhållande till länder utanför den Europeiska unionen

Elmarknadstillsynsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta den Europeiska kommissionen om en systemansvarig eller en ägare av stamnät begär godkännande för ett stamnät som kontrolleras av en eller flera personer från ett land utanför den Europeiska unionen. Elmarknadstillsynsmyndigheten ska även utan dröjsmål underrätta den Europeiska kommissionen om eventuella omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett land utanför den Europeiska unionen får kontroll över ett stamnät eller en systemansvarig för ett stamnät.

Den systemansvariga för ett stamnät ska underrätta elmarknadstillsynsmyndigheten om omständigheter som kan leda till att en eller flera personer från ett land utanför den Europeiska unionen får kontroll över ett stamnät eller en systemansvarig för ett stamnät.

Elmarknadstillsynsmyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut om godkännande av

en systemansvarig för stamnät inom fyra månader efter anmälan från en systemansvarig för stamnät. Härvid

1) kan godkännande inte ske av en systemansvarig för ett stamnät som inte uppfyller kraven i 7 § eller om ett godkännande äventyrar en trygg energiförsörjning i landskapet och den Europeiska unionen samt

2) ska beaktas den Europeiska unionens rättigheter och skyldigheter med avseende på sådana länder utanför den Europeiska unionen som rör trygg energiförsörjning.

Innan ett slutligt beslut om godkännande fattas ska Elmarknadstillsynsmyndigheten från den Europeiska kommissionen begära ett yttrande över det interimistiska beslut som avses 3 mom., om huruvida

1) berörd ägare eller systemansvarig för stamnät uppfyller kraven i artikel 9 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/72/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 2003/54/EG, samt om

2) ett godkännande kan äventyra en trygg energiförsörjning för den Europeiska unionen. Elmarknadstillsynsmyndighetens slutliga beslut om godkännande av en systemansvarig för stamnät ska med beaktande av synpunkter från den Europeiska kommissionen fattas inom två månader efter att den Europeiska kommissionen lämnat sitt i 4 mom. avsedda yttrande, dock senast inom fyra månader efter att den Europeiska kommissionen mottagit en begäran om yttrande. Om elmarknadstillsynsmyndighetens slutliga beslut avviker från de synpunkter som den Europeiska kommissionen har lämnat i sitt yttrande ska skälen för detta anges.

10 §

Uppgifter som åligger systemansvariga för stamnät

Utöver vad som gäller enligt elmarknadslagstiftningen ska en systemansvarig för stamnät ansvara för att

1) det finns tillräckliga resurser för fullgörandet av skyldigheten att tillhandahålla eltjänster samt för att

2) elkraftflödena i ett stamnät styrs med beaktande av utbyten med sammanlänkade system.

En systemansvarig för stamnät ska vid den styrning av elkraftflödena som avses i 1 mom. 2 punkten tillse att kraftsystemet är säkert, tillförlitligt och effektivt samt tillse att alla nödvändiga stödtjänster, även sådana som styrs av efterfrågan, är tillgängliga i den mån som denna tillgänglighet är oberoende av an-

dra överföringssystem med vilket systemet är sammanlänkat.

11 §

Systemansvaret omfattning

En systemansvarig för stamnät som utför uppgifter som omfattas av det systemansvaret enligt 10 § ska

1) säkerställa att stamnätet på lång sikt kan uppfylla rimliga krav på funktionsenlighet och leveranssäkerhet vid överföring av el,

2) se till att stamnätet kan användas och utvecklas säkert, tillförlitligt och effektivt i enlighet med ekonomiska förutsättningar samt med hänsyn till miljökrav,

3) säkerställa att tillgång finns till behövliga tilläggstjänster, inklusive efterfrågeelasticitet, till den del tillgången inte är beroende av ett sammanlänkat system som anslutits till stamnätet eller omfattas av dess ansvar.

12 §

Konfidentiell behandling när det gäller systemansvariga för stamnät och ägare till stamnät

En systemansvarig för stamnät får inte vid anknutna företags försäljning eller köp av el, missbruka uppgifter om affärs- eller yrkeshemligheter som erhållits från tredje part. Information som är nödvändig för en effektiv konkurrens och en välfungerande marknad ska offentliggöras. Informationsskyldigheten påverkar inte kravet på den sekretess som landskapsregeringen ska iaktta om uppgifter som rör affärs- eller yrkeshemligheter.

Mariehamn den 12 september 2013

CAMILLA GUNELL
lantråd

13 §

Bevarande av information

En elhandlare ska under minst fem år bevara relevanta uppgifter om samtliga transaktioner gällande elleveransavtal och elderivat med grossister och systemansvariga för överföringssystemet tillgängliga för landskapsregeringen och den Europeiska kommissionen, för fullgörandet av deras uppgifter. Sådana relevanta uppgifter är information om regler, löptid, tillhandahållande och fullgörande samt om information om mängd, datum och tider för verkställande samt transaktionspriser och metoder för att identifiera en berörd grossist liksom specificerad information om alla elleveransavtal och elderivat som inte har fullgjorts.

14 §

Sekretess

I landskapslagen (1977:72) om allmänna handlingars offentlighet finns bestämmelser om sekretess i fråga om handlingar och uppgifter som inkommit vid handläggning enligt denna förordning.

15 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 december 2013.

Veronica Thörnroos
föredragande minister

